

Taikus judėjimas už gyvosios gamtos išsaugojimą VŠĮ „Girių inspekcija“

Kodas 306625563, Didlaukio g. 42-8, LT-08330 Vilnius, tel. +370 679 34089, el. paštas giriuinspekcija@gmail.com

LT487189900010700257

Akcinei bendrovei „Via Lietuva“

generaliniam direktoriui Martynui Gedaminskui

info@vialietuva.lt

Anykščių rajono savivaldybės merui Kęstučiui Tubiui

kestutis.tubis@anyksciai.lt; info@anyksciai.lt

Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos, Panevėžio valdybai

info@aad.am.lt; panevezio.valdyba@aad.am.lt

Kopija:

Anykščių rajono savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriui, vedėjai Daivai Gasiūnienei

Anykščių rajono želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo komisijai

PRAŠYMAS

DĖL ZAVĖSIŠKIO TUOPŲ ALĖJOS: 19 NUKIRSTŲ MEDŽIŲ APLINKYBIŲ IŠTYRIMO IR SKUBIOS LIKUSIOS ALĖJOS APSAUGOS

2026 m. spalio 9 d. GI-2026-10-09-01

Vilnius

VŠĮ „Girių inspekcija“, gindama viešąjį ir gamtos apsaugos interesą, kreipiasi dėl senos pakelės tuopų alėjos Anykščių rajone, Zavėsiškio apylinkėse, valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 120 Radiškis–Anykščiai–Rokiškis ruože, šalia posūkio į Daumantų atodangą. Orientacinis nukirstų medžių ruožo vidurio taškas – 55.4545395, 24.9716566.

VŠĮ „Girių inspekcija“ yra aplinkos apsaugos srityje veikianti nevyriausybinė organizacija, kuri renka ir tikrina informaciją apie galimą žalą gamtai, kreipiasi į kompetentingas institucijas ir informuoja visuomenę. Veikiame kaip suinteresuotos visuomenės dalis, siekdami apsaugoti gamtą, kraštovaizdį ir visuomenės teisėtus interesus. Remiamės [Orhuso konvencijoje](#) įtvirtintomis visuomenės teisėmis gauti informaciją apie aplinką, dalyvauti priimančiam su aplinka susijusius sprendimus ir kreiptis į teismus; prašymui pateikti turimus su aplinka susijusius dokumentus ypač aktualus šios konvencijos 4 straipsnis.

Gautos informacijos duomenimis, 2026 m. rugsėjo 27 d. šiame kelio ruože buvo pjaunami stambūs alėjos medžiai. Rugsėjo 27–28 d. ir spalio 8 d. fotofiksacijoje matyti nukirsti kamienai, dideli kelmai ir dar augantys spalviniais ženklais pažymėti medžiai. Iš pradžių pranešta apie 16 pašalintų tuopų, o spalio 8 d. nurodyta, kad alėjoje iš viso nebeliko apie 19 medžių. Kai kurių kelmų matmenys siekia apie 80–90 cm, medžių amžius

gyventojų vertinamas apie 60 metų. 2026 m. rugsėjo 28 d. apie šių medžių pašalinimą ir likusių medžių žymėjimą taip pat pranešė vietos žiniasklaida.

Prašome patikrinti tikslų pašalintų medžių skaičių, kiekvieno pjovimo datą ir teisinį bei faktinį pagrindą, pateikti darbų užsakymus, medžių apskaitą ir būklės vertinimus. Atskirai prašome paaiškinti likusių medžių žymėjimų paskirtį ir, kol atliekamas vertinimas, nevykdyti neavariinių jų šalinimo darbų.

Teisinė situacija ir savivaldybės galimybė apsaugoti alėją

Suprantame, kad tuopos vien dėl didelio kamieno skersmens pagal bendruosius Vyriausybės kriterijus nebūtinai automatiškai priskiriamos saugotiniems želdiniams. Tačiau tai nereiškia, kad savivaldybė neturi teisinių priemonių vertingai alėjai apsaugoti. [Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo 12 straipsnio 3 dalis](#) suteikia savivaldybės tarybai kompetenciją dendrologiškai, ekologiškai, estetiškai vertingus, kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui reikšmingus medžius ir krūmus paskelbti saugotinais želdiniais.

Tą pačią galimybę tiesiogiai įtvirtina [Anykščių rajono savivaldybės tarybos 2025 m. gegužės 29 d. sprendimu Nr. 1-TS-206](#) patvirtintų Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklių 7 punktas. Be to, [aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-716](#) patvirtintų kriterijų aktualios redakcijos 2.2.1 papunktis leidžia saugotinais skelbti ne mažesnes kaip 0,01 ha ekologiškai vertingas medžių grupes. Todėl šiuo atveju prašome vertinti ne vien kiekvieną tuopą atskirai, bet visą likusią alėją kaip vientisą medžių grupę ir kraštovaizdžio elementą.

[Anykščių rajono želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo komisijos nuostatų 7.2 papunktyje](#) nustatyta, kad Komisija teikia siūlymus Tarybos sprendimų projektų rengėjams dėl želdinių paskelbimo saugomais. Tai sudaro aiškią procedūrinę galimybę šį klausimą pradėti nagrinėti nedelsiant, nelaukiant, kol bus pašalinti likę alėjos medžiai.

Ankstesnės Anykščių rajono savivaldybės kraštovaizdžio politikos nuostatos

[Anykščių rajono savivaldybės 2014–2020 m. kraštovaizdžio politikos ataskaitos](#) 27, 53, 57–58 p. aiškiai nagrinėja vertingų pakelės alėjų inventorizaciją ir apsaugą. Prašome pateikti duomenis, ar šios nuostatos buvo patvirtintos, ar alėjos inventorizuotos, ar vertintas Zavėsiškio ruožas ir kokie sprendimai priimti.

Konkrečiai [2014 m. spalio 1 d. parengtos ataskaitos](#) (rengėja dr. Giedrė Godienė) 57–58 p. buvo numatyta iki 2016 m. įvertinti ir inventorizuoti istoriškai, kultūriškai ar kraštovaizdžiui reikšmingas pakelių alėjas, ypač formuojančias įvažiavimus į gyvenvietes, bei vertingiausioms siūlyti savivaldybės saugomo gamtos paveldo objekto statusą. Dokumentas taip pat siūlo nustatyti medžių priežiūros ir eismo saugos priemones. Tai yra ataskaita, kurios priede pateiktas savivaldybės tarybos sprendimo projektas, todėl prašome pateikti sprendimą, jei tokie siūlymai buvo patvirtinti, ir jų įgyvendinimo duomenis; jeigu alėjos, įskaitant Zavėsiškio ruožą, nebuvo vertintos, prašome paaiškinti kodėl ir skubiai organizuoti vertinimą.

Papildomos alėjos funkcijos: oro taršos poveikio mažinimas ir natūrali vizualinė uždanga

Pakelių želdiniai, priklausomai nuo tankio ir vietos sąlygų, gali prisidėti prie transporto sukeltos taršos poveikio mažinimo: dalis ore sklandančių kietųjų dalelių nusėda ant lapų bei šakų, o želdiniai veikia jų sklaidą ir gali mažinti dulkių patekimą į gretimas teritorijas. Tačiau rezultatas priklauso nuo vėjo, alėjos struktūros, metų laiko ir kitų sąlygų, todėl konkretaus poveikio Zavėsiškio alėjoje nelaikome nustatytu be matavimų. Prašome šią galimą ekosisteminę naudą įtraukti į alėjos išsaugojimo alternatyvų vertinimą. Mokslinis pagrindas: [JAV Aplinkos apsaugos agentūros \(EPA\) pakelės augalijos barjerų rekomendacijos](#).

Vientisa pakelės medžių alėja atlieka ir natūralios vizualinės uždangos funkciją: skaido atviras erdves, riboja tiesioginį matomumą ir suteikia kraštovaizdžiui uždarumo. Šios savybės aktualios ne vien kasdieniam aplinkos komfortui, bet ir civilinės saugos bei teritorinio atsparumo aspektu, įskaitant galimybę krizės ar karo metu mažinti objektų bei judėjimo matomumą. Todėl prašome alėjos išsaugojimą vertinti plačiau nei vien pagal

kelių priežiūros poreikius – atsižvelgti ir į jos kaip vientiso želdinių koridoriaus galimą priedangos bei maskuojamąją funkciją.

Valstybinės reikšmės kelio juosta ir eismo sauga

Jeigu visi ar dalis alėjos medžių auga valstybinės reikšmės kelio juostoje, jų valdytojo ir kelio infrastruktūros valdytojo kompetencija turi būti aiškiai atskirta nuo saugotinių želdinių statuso klausimo. [Susisiekimo ministro patvirtinta galiojanti tvarka](#) nustato konkrečius kriterijus, pagal kuriuos valstybinės reikšmės automobilių kelių juostoje augantys medžiai pripažįstami keliančiais pavojų eismo saugai. Todėl vien bendras teiginys, kad pakelės medžiai trukdo ar gali būti pavojingi, negali pakeisti konkrečių medžių būklės ir konkretaus eismo saugos pagrindo dokumentavimo.

Mes neginčijame būtinybės pašalinti medį, kuris individualiai ir realiai kelia neatidėliotiną pavojų eismo saugai. Tačiau tokia išimtis neturėtų tapti pagrindu planiniu būdu sunaikinti visą seną alėją, jeigu dalį jos galima išsaugoti taikant mažesnio poveikio priemones – individualų būklės vertinimą, profesionalų genėjimą, eismo organizavimo ar kitus saugos sprendinius.

Atsižvelgdami į tai, prašome skubiai imtis šių veiksmų:

AB „Via Lietuva“ prašome:

1. Nedelsiant sustabdyti visus neavarinius ir planinius likusių kirtimui pažymėtų šios alėjos medžių šalinimo darbus iki tol, kol bus atliktas toliau prašomas vertinimas ir Anykščių rajono savivaldybė priims sprendimą dėl saugotinių želdinių statuso inicijavimo. Išimtį taikyti tik konkrečiam medžiui, jeigu dokumentuota, kad jis kelia tiesioginį ir neatidėliotiną pavojų eismo saugai.
2. Per 2 darbo dienas nuo šio rašto gavimo el. paštu patvirtinti, ar šiame ruože šiuo metu suplanuoti ar užsakyti papildomi medžių šalinimo darbai ir ar jie bus sustabdyti. Jeigu darbai bus tęsiami dėl neatidėliotino pavojaus, nurodyti konkrečius medžius, jų koordinates ir pavojaus pagrindą.
3. Nurodyti, kurie iš 19 jau pašalintų medžių ir kurie iš likusių pažymėtų medžių auga valstybinės reikšmės kelio Nr. 120 juostoje, kas yra atitinkamos žemės savininkas ar valdytojas ir kas priėmė sprendimą dėl jų šalinimo.
4. Pateikti turimą informaciją ir dokumentus apie kiekvieno iš 19 pašalintų ir kiekvieno likusio pažymėto medžio vertinimą: inventorinį numerį arba koordinates, rūšį, kamieno matmenis, būklę, nustatytą eismo saugos riziką, konkretų taikytą teisės aktuose nustatytą pavojaus kriterijų, vertinimo datą ir jį atlikusį asmenį ar padalinį, fotofiksaciją, užduotį rangovui ir darbų atlikimo datą. Jeigu individualus vertinimas nebuvo atliktas, prašome tai aiškiai nurodyti.
5. Iki bet kokio kelmų šalinimo ar žymėjimų panaikinimo užtikrinti, kad būtų išsaugota pakankama fotofiksacija, kelmų matmenys ir kiti duomenys, leidžiantys patikrinti jau atliktų darbų apimtį.
6. Kartu su Anykščių rajono savivaldybe įvertinti galimybę išsaugoti likusią alėją kaip vientisą kraštovaizdžio elementą, kiekvienam problemiškam medžiui parenkant mažiausio poveikio saugos priemonę, o ne taikant visos alėjos šalinimą.

Anykščių rajono savivaldybės mero ir administracijos prašome:

7. Skubos tvarka inicijuoti likusios Zavėsiškio pakelės tuopų alėjos paskelbimo saugotinais želdiniais procedūrą pagal [Želdynų įstatymo 12 straipsnio 3 dalį](#), Anykščių rajono savivaldybės [Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklių 7 punktą](#) ir [aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-716](#) patvirtintus kriterijus.
8. Pavesti Anykščių rajono želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo komisijai artimiausiu metu vietoje įvertinti alėją ir, vadovaujantis Komisijos nuostata 7.2 papunkčiu, pateikti siūlymą Tarybos sprendimo projekto rengėjams dėl jos paskelbimo saugotinais želdiniais.

9. Organizuoti visos likusios alėjos inventorizaciją ir būklės įvertinimą, nustatant kiekvieno medžio koordinatas, rūšį, matmenis, būklę ir alėjos bendrą plotą bei vertę. Vertinant teisinio statuso galimybę prašome atskirai įvertinti visą alėją kaip ne mažesnę kaip 0,01 ha medžių grupę pagal kriterijų 2.2.1, taip pat kitus galimus dendrologinės, ekologinės, estetinės, istorinės ar kraštovaizdžio vertės kriterijus.
10. Parengti ir teikti Anykščių rajono savivaldybės tarybai sprendimo projektą, kuriame būtų aiškiai apibrėžtas saugomas alėjos ruožas ir saugotinių medžių sąrašas ar koordinatės, bei informuoti mus, kokiam artimiausiam Tarybos posėdžiui tokį projektą planuojama teikti.
11. Iki šios procedūros užbaigimo oficialiai kreiptis į AB „Via Lietuva“ dėl neavarinių likusių alėjos medžių šalinimo darbų nevykdymo ir suderinti bendrą veiksmų planą, kuris vienu metu užtikrintų eismo saugą ir maksimalų vertingos alėjos išsaugojimą.
12. Jeigu Savivaldybė manytų, kad valstybinės reikšmės kelio juostoje augančių medžių ji apskritai negali paskelbti saugotinais želdiniais, prašome nurodyti konkrečią teisės normą, kuri tokią kompetenciją šiuo atveju pašalina, ir pateikti motyvuotą teisinį paaiškinimą.

Dėl 19 jau nukirstų medžių aplinkybių prašome visų adresatų pagal kompetenciją:

13. Nustatyti tikslų pašalintų medžių skaičių, darbų datą ar datas, užsakovą, rangovą, žemės ir kelio juostos statusą bei teisinį ir faktinį kiekvieno medžio šalinimo pagrindą.
14. Paaiškinti, ar prieš darbus buvo atlikta visos alėjos inventorizacija ar būklės ekspertinis / arboristinis vertinimas, ar vertintos mažiau žalingos alternatyvos, ir pateikti šiuos dokumentus. Jeigu nebuvo – tai aiškiai nurodyti.
15. Jeigu paaiškėtų, kad dalis medžių buvo pašalinta ne pagal institucijų kompetenciją, ne kelio juostoje, ne savininko ar valdytojo sprendimu arba nesilaikant taikytinų reikalavimų, persiųsti šią rašto dalį kompetentingai kontrolės institucijai ir informuoti mus apie persiuntimą.

Aplinkos apsaugos departamento Panevėžio valdybos prašome rašytinės pozicijos ir veiksmų:

16. Pranešėjos teigimu, telefonu kalbėję Panevėžio aplinkosaugininkai nurodė, kad nė viena šios alėjos tuopa nėra saugotina ir jai pašalinti savivaldybės leidimo nereikia. Prašome raštu patvirtinti arba patikslinti, ar toks išaiškinimas atitinka Departamento oficialią poziciją, kokiais konkrečiais teisės aktais, jų punktais ir faktiniais duomenimis jis grindžiamas, ar buvo tikrintas žemės bei kelio juostos statusas, želdinių apsaugos kriterijai ir galimybė alėją pripažinti saugotina medžių grupe. Jeigu vertinimas nebuvo atliktas, prašome tai aiškiai nurodyti.
17. Prašome pagal kompetenciją įvertinti 19 medžių pašalinimo aplinkybes ir galimą taikytinų aplinkosaugos reikalavimų pažeidimą, nurodyti, ar dėl šių darbų buvo gautas pranešimas, ar atlikta patikra, kokie jos rezultatai ir ar planuojami tolesni veiksmai. Jei patikra nebuvo atlikta, prašome išspręsti jos poreikio klausimą ir raštu pranešti motyvuotą sprendimą. Prašome pateikti turimus patikrinimo dokumentus ar jų kopijas, kiek tai leidžia teisės aktai.
18. Jeigu paaiškėtų, kad klausimas ar jo dalis nepriskirtina Departamento kompetencijai, prašome ją teisės aktų nustatyta tvarka persiųsti atsakingai institucijai, aiškiai nurodant, kuri institucija privalo patikrinti medžių pašalinimo pagrindus. Prašome oficialų atsakymą pateikti raštu, kad būtų galima objektyviai informuoti vietos bendruomenę apie alėjos teisinę apsaugą ir priimtus sprendimus.

Pabrėžiame, kad šiuo kreipimusi neprašome saugoti avarinės būklės medžių bet kokia kaina. Prašome sustabdyti negrįžtamą visos alėjos nykimą tol, kol kiekvieno likusio medžio būklė ir visos alėjos vertė bus įvertinta individualiai ir sistemiskai, o Savivaldybė realiai pasinaudos įstatyme numatyta galimybe suteikti saugotinių želdinių statusą.

Ši alėja yra matomas ir vietos tapatumui svarbus kraštovaizdžio elementas prie pagrindinio kelio ir lankomo gamtos objekto – Daumantų atodangos. Jei vertingi medžiai šalinami po vieną vien todėl, kad iki šiol nebuvo formaliai paskelbti saugotinais, teisinės apsaugos procedūra gali pavėluoti iki momento, kai saugoti nebeliks ko. Dėl to prašome šį klausimą nagrinėti skubos tvarka.

Pabrėžiame, kad šis kreipimasis teikiamas ginant viešąją aplinkos apsaugos interesą ir siekiant, kad sprendimai dėl Zavėsiškio alėjos būtų pagrįsti patikrinamais duomenimis, vieši ir priimami sudarant galimybes visuomenei dalyvauti. Pagal [Orhuso konvencijos 4 straipsnį](#) prašome suteikti institucijų turimą informaciją apie aplinką: neapsiriboti bendro pobūdžio paaiškinimu, bet pateikti prašomus vertinimus, sprendimus, patikrų dokumentus ar jų kopijas tiek, kiek tai leidžia teisės aktai. Ši informacija reikalinga objektyviai informuoti vietos bendruomenę ir užtikrinti jos teises gauti informaciją apie aplinką bei dalyvauti ją saugant.

Prašome išsamų atsakymą pateikti teisės aktuose nustatytu terminu el. paštu giriuinspekcija@gmail.com. Dėl likusių pažymėtų medžių neavarinių darbų sustabdymo prašome trumpo patvirtinimo per 2 darbo dienas. Jeigu kuris nors šio kreipimosi klausimas nepriskirtinas konkrečios kompetencijai, prašome jį persiųsti kompetentingai institucijai ir apie tai informuoti. Jeigu prašoma informacija ar dokumentai neteikiami, prašome nurodyti konkretų teisinį atsisakymo pagrindą.

Pagarbiai,

VšĮ „Girių inspekcija“

Vadovas Mindaugas Docaitis

PRIEDAI FOTOFIKSACIJA – ZAVĖSIŠKIO TUOPŲ ALĖJA

1 pav. Stambus nupjauto medžio keltas, pjūvio paviršiuje raudonas užrašas; skersiniam matmeniui parodyti uždėta matavimo juosta.

Apytikslės viso ruožo koordinatės: 55.4545395, 24.9716566. Fotografavimo data: 2026 m. spalio 8 d.

2 pav. Dar augantis stambus alėjos medis su oranžiniu tašku ant kamieno – galimo pažymėjimo faktas, kurio reikšmę būtina patvirtinti kelio valdytojui.

Apytikslės viso ruožo koordinatės: 55.4545395, 24.9716566. Fotografavimo data: 2026 m. spalio 8 d.

3 pav. Oranžinės spalvos taško ant dar augančio seno medžio kamieno detalė; matavimo juosta rodo kamieno apimtį ties pasirinktu matavimo aukščiu.

Apytikslės viso ruožo koordinatės: 55.4545395, 24.9716566. Fotografavimo data: 2026 m. spalio 8 d.

4 pav. Netaisyklingos formos stambus kelmas ir pjūvio dalys su matavimo juosta; matomi pažeisto kamieno audiniai.

Apytikslės viso ruožo koordinatės: 55.4545395, 24.9716566. Fotografavimo data: 2026 m. rugsėjo 27–28 d.

5 pav. Nuvirtusio stambaus medžio kamienas, matavimo juosta ties pjūvio skerspjūviu, fone kiti pašalintų medžių keliai.

Apytikslės viso ruožo koordinatės: 55.4545395, 24.9716566. Fotografavimo data: 2026 m. rugsėjo 27–28 d.

6 pav. Nuvirtusio stambaus medžio kamienas su matavimo juosta – matuojamas jo plotis ties kelmu, matomi skeveldroti audiniai.

Apytikslės viso ruožo koordinatės: 55.4545395, 24.9716566. Fotografavimo data: 2026 m. rugsėjo 27–28 d.

7 pav. Kelmas ir atpjautas kamieno rąstas su matavimo juosta, pjūvyje matoma tamsesnės medienos dalis.

Apytikslės viso ruožo koordinatės: 55.4545395, 24.9716566. Fotografavimo data: 2026 m. rugsėjo 27–28 d.

8 pav. Didelis netaisyklingo pjūvio kelmas su skersai pridėta matavimo juosta; matomos medienos ir kelmo skeldėjimo žymės.

Apytikslės viso ruožo koordinatės: 55.4545395, 24.9716566. Fotografavimo data: 2026 m. rugsėjo 27–28 d.

9 pav. Atpjauto kamieno skerspjūvio detalė su matavimo juosta; matomi patamsėję vidaus audiniai, tačiau vien iš kadro medžio pavojingumo nustatyti negalima.

Apytikslės viso ruožo koordinatės: 55.4545395, 24.9716566. Fotografavimo data: 2026 m. rugsėjo 27–28 d.

10 pav. Išlikusios medžių alėjos vaizdas kelyje; matomas pėsčiųjų išpėjamasis kelio ženklas ir medžių lajų suformuota perspektyva.

Apytikslės viso ruožo koordinatės: 55.4545395, 24.9716566. Fotografavimo data: 2026 m. rugsėjo 27–28 d.